

HE 10/2025 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ULKOMAALAISLAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan hallintovaliokunta
20.3.2025

Suomen Asianajajat
Asianajaja, julkinen oikeusavustaja Ulla Riekkö

SUOMEN ASIANAJAJAT
FINLANDS ADVOKATER

TURVAPAIKKAPUHUTTELUKIRJAUSTEN TARKASTAMATTA JÄTTÄMINEN

Esitys ei ole asianmukaisesti perusteltu eikä se tuo tavoiteltuja kustannussäästöjä.

- Pöytäkirjan tarkastamattomuus heikentää paitsi puhuttelun suorittajan ja tulkin oikeusturvaa että ennen kaikkea vaikeuttaa ja pitkittää päätöksentekoprosessia niin ensi asteessa eli Maahanmuuttovirastossa kuin tuomioistuimessakin. Turvapaikanhakijan oikeusturvaa heikennetään, sillä pöytäkirjoihin tulee jäämään virheitä ja väärinymmärryksiä pöytäkirjojen tarkastamatta jättämisen myötä.
- Ehdotuksessa vastuu pöytäkirjojen tarkistamisesta siirtyisi ensisijaisesti oikeusavustajille, joka tulisi lisäämään resurssien tarvetta oikeusavussa. Kustannukset siirtyisivät sisäministeriön hallinnonalan budjetista oikeusministeriön alaiseen budjettiin sekä oikeusavun että tuomioistuinten lisätyön kautta mahdollisten väärinkirjauksiin ja -ymmärryksiin liittyvien kysymyksien siirtyessä valitusprosessissa tutkittaviksi.
- Esitykseen tehtyjä täydennyksiä puhuttajan mahdollisuudesta ”selventää” seikkoja merkittävien väärinymmärryksien tulkkausongelmien tai muiden vastaavien syiden johdosta ei voida pitää riittävinä esityksen ongelmien korjaamiseksi.

EHDOTAMME

- Esitykseen Maahanmuuttovirastolle kirjattavaa velvollisuutta toimittaa pöytäkirjan tarkistus riittävin osin aina silloin kun puhuttelun päättyessä on olemassa vaara siitä, että pöytäkirjassa on sellaisia virheitä, jotka voivat johtaa tulkintaongelmiin tai väärinymmärryksiin.
 - Vähintäänkin esityksen sivulla 48 esitetty muotoilu ”puhuttelija **voisi selventää** kyseisiä seikkoja” tulisi muuttaa muotoon ”puhuttelijan **on selvennettävä** kyseisiä seikkoja”.
- Maahanmuuttoviraston harkintavallan ja joustavuuden lisäämistä siten, että pöytäkirjat olisi mahdollista tarkastaa esimerkiksi vain osittain siten, että prosessin kannalta epäolennaiset tai vaikutuksettomat seikat voitaisiin jättää tarkastamatta ja toisaalta asioissa, joissa on puhuttelun päättyessä selvää, että hakemus tulee johtamaan myönteiseen päätökseen hakijan kannalta, ei aikaa käytettäisi pöytäkirjan tarpeettomaan tarkastamiseen.

EHDOTUS MÄÄRÄAIKAVAATIMUKSESTA

Suomen Asianajajat katsoo, että ehdotettu menettely vaarantaa vakavalla tavalla hakijoiden oikeusturvaa ja päätöksentekijän mahdollisuutta perustaa päätös tosiseikastoon lain edellyttämällä tavalla.

- Suomen Asianajajat pitää selvänä, että ehdottoman palautuskiellon vuoksi toimitettu selvitys, jolla voi olla asiaan vaikutusta, on joka tapauksessa huomioitava. Tämä seikka tulisi kirjoittaa selvästi auki hallituksen esitykseen.
- Päätöksentekijä on velvollinen perustelemaan päätöksensä tosiseikastoon perustuvana. Mikäli turvapaikkapuhuttelun päättymisen jälkeen hakija saa kotimaastaan esimerkiksi uusia vakavia uhkauksia tai hänelle tulee muita asiassa relevantteja uusia todisteita tai tosiseikkoja tietoonsa, nämä on otettava huomioon hänen asiassaan myös määräajan jälkeen.
- Suomen Asianajajat tuo esiin, että nyt ehdotetussa lyhyessä 2 viikon määräajassa (97 a §) hakijan ei ole useinkaan mahdollista saada tulkkia ja oikeusavustajaa/asianajajaa käymään läpi pöytäkirjaa ja korjaamaan siellä olevia mahdollisia virheitä ja väärinkäsityksiä. Nyt esitetty kahden viikon määräaika ei tulisi toimimaan käytännössä.

EHDOTAMME

- Pidemmän määräajan ottamista pääsäännöksi pöytäkirjan korjauksille.
- Hallituksen esitykseen otettavia selkeitä kirjauksia siitä, että myös määräajan jälkeen toimitetut lisäykset ja korjaukset on huomioitava Maahanmuuttoviraston päätöksenteossa.

MUUT ESITYKSEN KOHDAT

- Sûr place -pakolaisuuden, alkuperäismaahan matkustamisen sekä matkustusasiakirjojen kelpoisuusalueiden rajoittamisen ja karkottamispäätöksen täytäntöönpantavuuden osalta kantamme löytyvät hallintovaliokunnalle toimitetusta kirjallisesta lausunnosta.

1 9 1 9

SUOMEN ASIANAJAJAT
FINLANDS ADVOKATER